

ХИИ ТРИЈЕНАЛЕ КЕРАМИКЕ

Београд – Суботица 2006. године

Тријенале керамике је најзначајнија манифестација савременог керамичког стваралаштва, који се сваке треће године приређује у Музеју примењене уметности у Београду и у Савременој галерији Ликовни сусрет у Суботици. Први тријенале и симпозијум посвећен керамици одржани су 1968. године у Суботици.

Од 1974. године, када је приређен II тријенале, Музеј примењене уметности постаје равноправни организатор ове на нашем простору јединствене манифестације савременог керамичког стваралаштва.

Манифестација ХИИ тријенале керамике је одржана током марта 2006. године у Суботици и у мају у Музеју примењене уметности у Београду.

Проналажење организационог модела ХИИ тријенала је протекло у неодлучности да ли да се изложба ради по узору на предходни тријенале, Октобарски салон или комбиновањем отвореног конкурса са конкурсом „по позиву“. Повратак моделу жириране изложбе „по позиву“ је образложен идејом да се на тај начин прикаже што објективнији пресек уметничке сцене.¹

На изложби су представљена кроз сто радова шездесет четири уметника који припадају широком генерацијском распону, различитих стилских, иконографских и техничко-технолошких опредељења. Приказани су радови уметника који су заинтересовани за керамичку скулптуру (Велимир Вукићевић, Катица Павелка-Вукајловић, Евгенија Портној-Костић, Дијана

Тођераш, Тијана Шћекић, Драгољуб Ацић и др.), инсталације (Биљана Миленовић, Лариса Ацков, Љубица Јоцић, Олгица Куцина-Јелић, Маја Буцаров и др.), мултимедијална истраживања (Срђан Вукајловић, Слађана Данојевић, Валентина Савић), употребну посудну керамику (Раденко Аднађ, Дејан Степановић и др.), као и керамику у којој је посуда основно полазиште за стварање различитих скулпторских форми (Бранислав Спасојчевић). Радови су израђени у различитим техникама: порцелан, каменина, раку, тера сигилата, мајолика.²

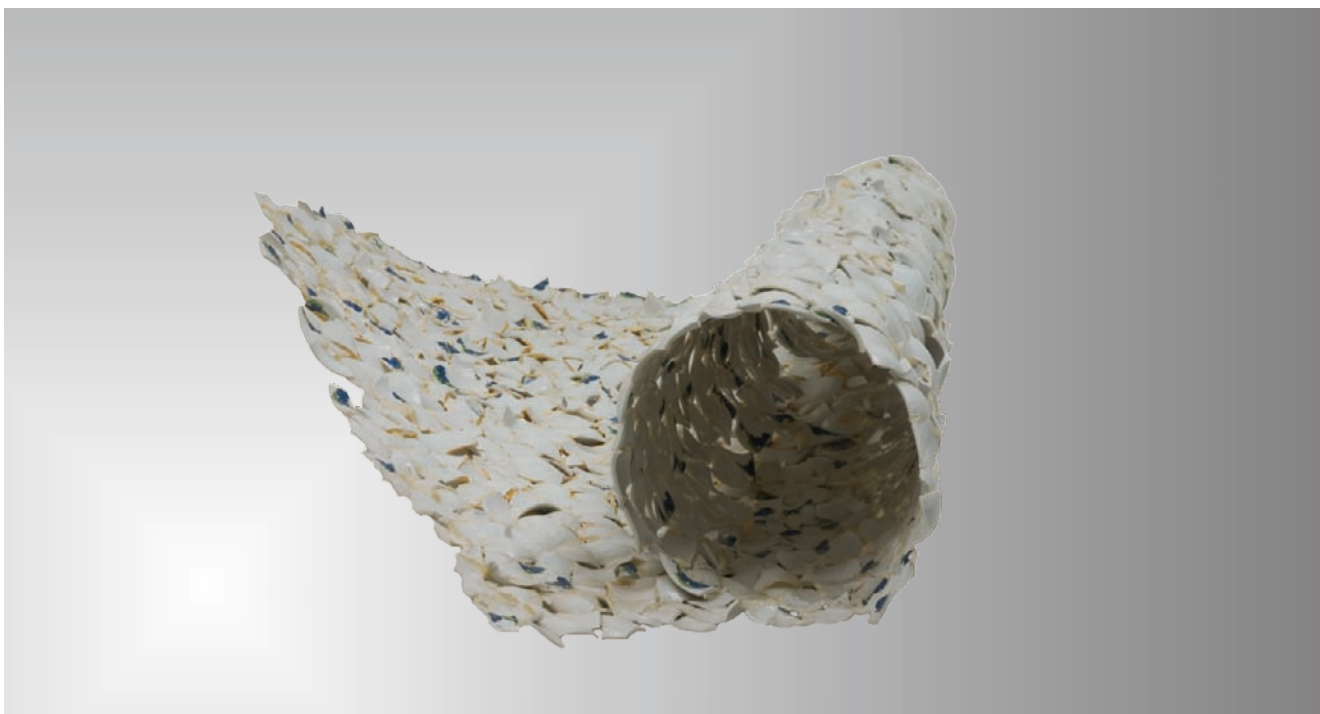
Жири ХИИ тријенала³ је доделио Велику награду тријенала Биљани Миленовић за рад *Армада 2* (порцелан и дрво, 2005). Ова композиција која се састоји од керамичких паноа је пре свега дело њеног иновативног опажања. Концептуалан рад Биљане Миленовић је реализован са минималном употребом ликовних елемената. Репетицијом форми чији делови су израђени од порцелана, у контрастном односу са црном подлогом, она гради динамичну композицију савременог сензибилитета. Друга равноправна награда⁴ је припала ауторима: Велимиру Вукићевићу за скулптуру *На ивици* (порцелан, 2005), Дијани Годђераш за скулптуру *Извор* (порцелан, 2006) и Олгици Јелић-Куцина за инсталацију *Трагови*

*Биљана Вукотић, историчар уметности, Музеј примењене уметности, Београд
¹Б. Вукотић, 12th Triennial of Contemporary Ceramic Art Ceramics, Subotica – Belgrade, Art and Perception, 66, Sidney 2006, 72.

²Део текста о Тријеналу који обухвата концепцију изложбе и анализу савремене уметничке продукције настао је услед недостатка релевантног текста у каталогу ХИИ тријенала керамике.

³У саставу: архитекта Франко Бертони, Интернационални Музеј керамике Фаенца, Италија, Јанош Пробстнер, керамичар, Кечкемет, Мађарска, Јасмина Пејчић, керамичар, Србија.

⁴Иако се, по пропозицијама тријенала, друга равноправна награда додељује за остварење из области скулптуре, употребне и индустријске керамике.

1. Срђан Вукајловић, *Велики талас*, 2005, ломљени индустријски порцелан, 20 x 45 x 20 cm, МПУ инв. бр. 23479

1. Srđan Vukajlović, *Big Wave*, 2005, fractured industrial porcelain, 20 x 45 x 20 cm, MAA Inv. No. 23479

(каменина, 2005). Награда за младе уметнике је додељена Тијани Шћекић за рад *Дах природе* (мека каменина, 2005/2006).

Радови изложени на тријеналу – нови радови Јасмине Пејчић у којима се бави деконструкцијом керамичког материјала, асамблажи Срђана Вукајловића настали преобликовањем утилитарних предмета, који се у процесу деконструкције материје преображавају у скулпторско дело, инсталације Ларисе Ацков, које се преобликују интерактивним односом уметнице и простора у коме се излажу – шаљу нам другачију визуелну и структурну поруку. Примена методе деконструкције материје, њено преобликовање, случајност као један од важних елемената настанка уметничког дела, важни су принципи ових уметника великог потенцијала.

Инсталација Ларисе Ацков из циклуса *Геобиологија* (2005) састоји се из више делова – већих скулптура, које, свака за себе, егзистирају као самосталне целине. Њиховим међусобним комбиновањем настају инсталације које формирају различите ликовне целине, симболичке призоре. Својеврстан симболички пејзаж органске и геометријске форме испуњен је призорима

стилизованих фигура људи, животиња, дрвећа, који су у зависном односу према централном делу композиције коју представља вода.

Инсталације Ларисе Ацков настају у интерактивном односу са простором у коме се излажу, а то је уједно и чин њеног личног перформанса. По речима саме уметнице “...сви елементи које често насумице вадим из бројних кутија, немајући тачан увид у њихову количину...” до наситнијих делова се уклапају у целину, без премишљања, планирања, а резултат је смисаон и делује испројектовано до детаља.

У специфичној, заокруженој структури инсталације *Залеђено језеро* (меки порцелан, теракота, енгоба, 2005) у финалној фази стварања у изложбеном простору, већ формирани делићи и фигуре граде целовите симболичке слике, чија пешчана подлога обједињује све делове у јасну целину. Естетизоване форме изразито персонализованих остварења Ларисе Ацков, испуњене су интимним садржајима. При реализацији тога, она више користи логику обликовања слике и боје него традиционалног медија скулптуре.

На самом почетку новог века, асамблажи Срђана Вукаловића настају употребом индустријске керамике, применом два различита модела у процесу настанка уметничког дела. У циклусу *Рециклажа*, он користи индустријски шкарт и процесом деконструкције ствара нове објекте сложеног мисаоног садржаја.⁵

У процес настанка уметничког дела, Срђан Вукаловић укључује фактор случајности као битан фактор за формирање културних вредности. Пример је инсталација *Зид*⁶ (меки порцелан, 2003). Саму идеју продубљује у концептуалним раду *Континентални доручак*⁷ (порцелан, фотографија, 2005), у којем значајан сегмент настанка уметничког дела чини модел интеракције уметника и кустоса селектора. Овај модел, Срђан Вукаловић сублимира у новом циклусу *Преобли-ковање*. Деконструкцијом утилитарних предмета, 73 шољице за кафу, формира слагалицу која израста у нови облик, вишеслојну скулптуру *Велики талас*, (индустријски порцелан, фотографија, 2005).

Ретроспективна изложба *Керамичка скулптура – у знаку деконструкције*, аутора Јасмине Пејчић, добитнице Велике награде на XI тријеналу, значајно доприноси квалитету ове манифестације.

У самом почетку последње деценије двадесетог века, Јасмина Пејчић је ступила на београдску уметничку сцену где је, после бурних постмодернистичких идеја младих уметника, скулптура преузела водеће место. Овакво окружење је потенцирало скулпторски сензибилитет Јасмине Пејчић. Њено схватање овог медија подразумева једноставне форме, прожете личним концептом и поетиком. Особену иконографију, у духу естетике минималистичке уметности нове модерне, она користи у стварању чисте форме коју граде једноставне хармоничне целине.

Уметнички код Јасмине Пејчић је нераскидиво повезан са њеним континуираним техничко-технолошким истраживањима. Подједнако успешна у креирању скулптуре и посудне керамике, она постиже специфичне иновативне ефекте на површини ручно грађених форми тако што примењује и комбинује различите технике. У раду, најчешће користи меку каменину, раку, печене у рупи и тера сигилату. Њиховом применом постиже

сведен колорит и специфичне игре сивих и црних тонова. Особена иконографија, вештина у употреби различитих техника, умеће израде посудне керамике и скулптуре битне су карактеристике у стваралаштву Јасмине Пејчић, које је издвајају из генерације српских уметника чија активност је започела раних деведесетих година прошлог века.

Уметничка остварења Јасмине Пејчић награђивана су као носиоци нових иновативних вредности на најзначајнијим изложбама нашег уметничког простора, међу којима истичемо награде на најзначајнијој изложби керамичког стваралаштва, Тријеналу керамике. Већи број значајних остварења ове уметнице, *Перцепција и Интроспекција*, велика награда на XI тријеналу керамике, *Стуб*, друга равноправна награда на IX тријеналу југословенске керамике, и *Тријада-Отварање*, награда УЛУПУДС-а на X тријеналу југословенске керамике, чине значајан сегмент богате колекције савремене керамике Музеја примењене уметности у Београду.

Блиска овом кругу су и истраживања Евгеније Портној, *Бродови* (керамика, плава енгоба, метал, 2006). У изради предмета она користи навојне шипке и матице са плочама од керамике. Тако настале изразито хоризонталне форме асоцирају на лађе на мирној површини воде. Захваљујући вертикално постављеним плочама од керамике, оне се међусобно лагано додирују бочним странама и делимично прожимају.

Други ток представљају уметници млађе и најмлађе генерације (Л. Тиквеша, скулптура *Гост из собе 416*, каменина, енгобе, 2005; Љ. Јоцић, просторна инсталација *Марионете*, порцелан, ситоштампа, 2006; В. Ђитаковић, инсталација *Chill Out*, порцелан, 2005; Д. Голубовић, скулптура *Балетска минијатура*, мека каменина, 2006; Р. Аднађ, посуда *Урна мојих предаха*, каменина, 2005; Слађана Данојевић, инсталација *Путовање*, каменина, фотографија, 2005. и Ивана Рацков, пано *Талас*, каменина, стакло, 2006) који, осим појединачних остварења високог домета, још увек трагају за личним креативним идентитетом

Инвентивна остварења дали су млади уметници, па је њихово присуство на Тријеналу најзапаженије. Нажалост, изостао је позив значајном броју младих уметника, Немањи Николићу, Тијани Ђорђевић, Ани Шијачић, чије се интересовање везује за керамичку скулптуру, инсталације и мултидисциплинарна истраживања.

⁵ Овај циклус је први пут приказан на самосталној изложби Срђана Вукаловића у оквиру 3. интернационалне изложбе керамике „Шоља“ 2003, Београд.

⁶ XI тријенале савремене уметничке керамике, каталог, Музеј примењене уметности, Београд 2003, 13.

⁷ Б. Вукотић, *New Tendencies – Serbian Ceramics*, каталог, галерија Art and Perception, Sidney 2005.

Ови уметници, носиоци идеја нове модерне, представили су нашу савремену керамику на најстаријој интернационалној изложби Интренационални конкурс за керамику (Concorso Internazionale della ceramica) у Фаенци и на изложби Нове тенденције српске керамике (New Tendencies of Serbian Ceramics) коју је Музеј приредио у галерији Art and Perception у Сиднеју и у Музеју примењене уметности у Београду 2005. године.

Неуспели покушај организације интернационалне изложбе керамике из Кечкемета, као и изостанак видео презентације радова са интернационалног симпозијума Свет керамике, Аранђеловац, Тера (Terra), Кикинда и Злакуса, Ужице, довео је у питање смисао пратећих програма Тријенала у Београду и креативног сагледавања актуелне уметничке продукције у домаћим интернационалним колонијама.

Увид у савремене манифестације керамичког стваралаштва у срединама из нашег непосредног окружења⁸ иде у прилог креирању нове стратегије и организације Тријенала.

Проналажење новог креативног идентитета Тријенала, надамо се, омогућиће сагледавање савремене керамичке сцене на нашем уметничком простору и тако допринети даљој афирмацији наше савремене керамике.

Откупима са тријенала керамике значајно је обogaћена колекција Музеја примењене уметности, која обухвата вредна остварења уметника из Србије и са простора СФР Југославије која су утицала на развој и освајање нових стилских и техничко-технолошких достигнућа у области савремене ауторске керамике.

⁸Међународни фестивал постмодерне керамике Мултиплекс је основан у Вараждину 2002. године. Међународна изложба керамике малог формата Лилипут, Загреб, организација изложбе са подршком ИАК-а (Интернационална академија керамике, Женева) у оквиру УН, Интернационална керамичка колонија Ресен.